

GLOBÁLNÍ FINANČNÍ KRIZE A ČESKÁ REPUBLIKA

Jan Švejnar

CERGE-EI

University of Michigan

USA byly prvotním hybatelem krize

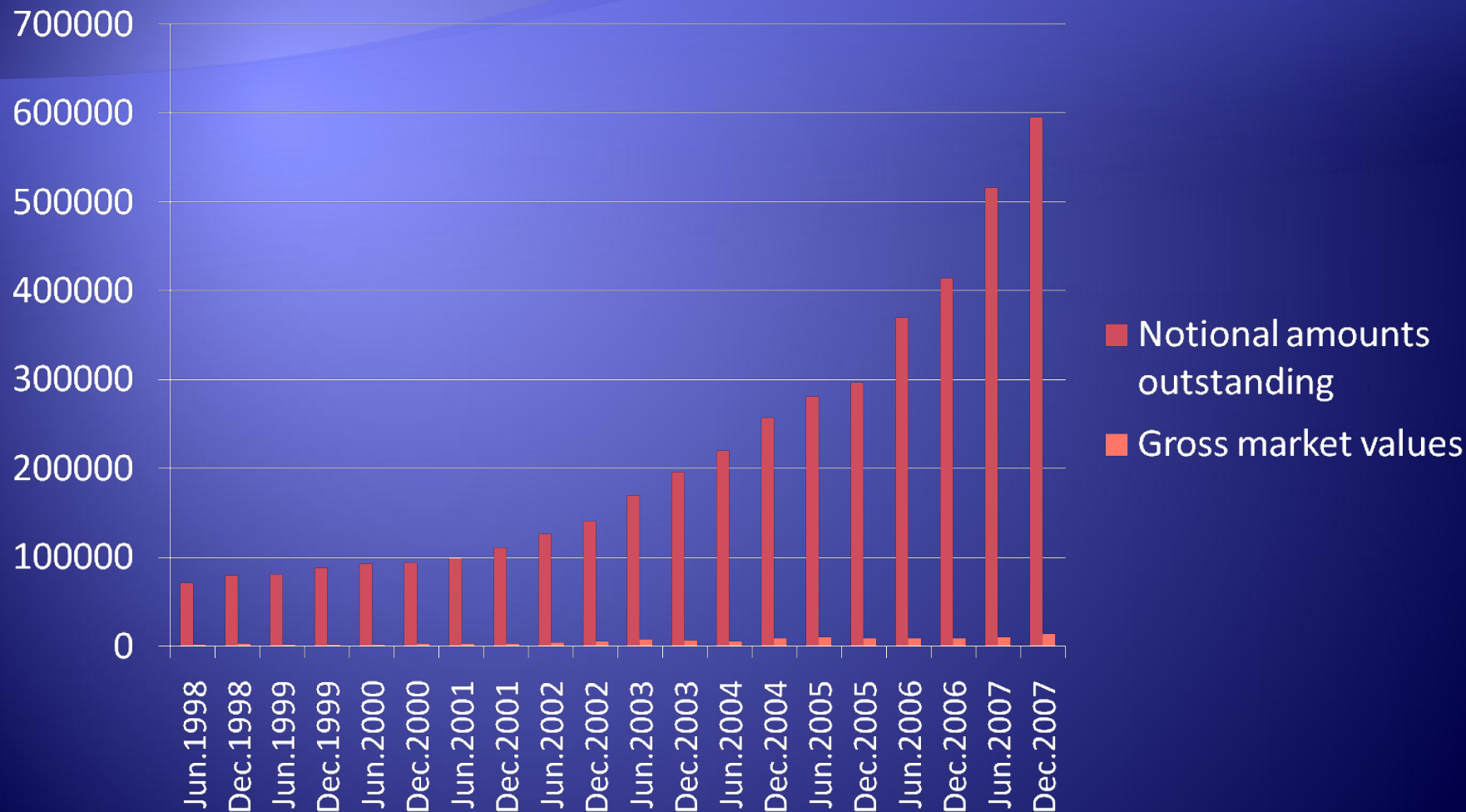
- ◆ Faktory, které předcházely krizi:
 - ◆ Uvolněná monetární politika v období po r. 2000
 - ◆ Boom na trhu realit
 - ◆ Finanční inovace, komplikované nové finanční instrumenty
 - ◆ Sub-prime hypotéky
 - ◆ Zpomalení a náhlý kolaps subprime trhu
 - ◆ Problémy významných hráčů: Bear Stearns, Fannie Mae, Freddie Mac, Lehman Brothers, Merrill Lynch, AIG, Goldman Sachs, Morgan Stanley ...
 - ◆ Panika mezi investory
 - ◆ Bailout , bankroty a vynucené prodeje
 - ◆ Politická situace v Kongresu
- ◆ Externí faktory – cena ropy a potravin

Struktura a vývoj krize

Fáze	Podstata	Největší přímé dopady na
1.	Krize amerického trhu v oblasti subprime hypoték	USA
2.	Problémy finančního sektoru související s přímou či nepřímou angažovaností na US realitním trhu	Většina rozvinutých, zejména země s rozvinutějším bankovním sektorem (Velká Británie, Belgie, Island)
3.	Zpomalení (příp. recese) důležitých vyspělých zemí	Většina světové ekonomiky, zejména země závislé na exportech

Objem OTC Derivátů

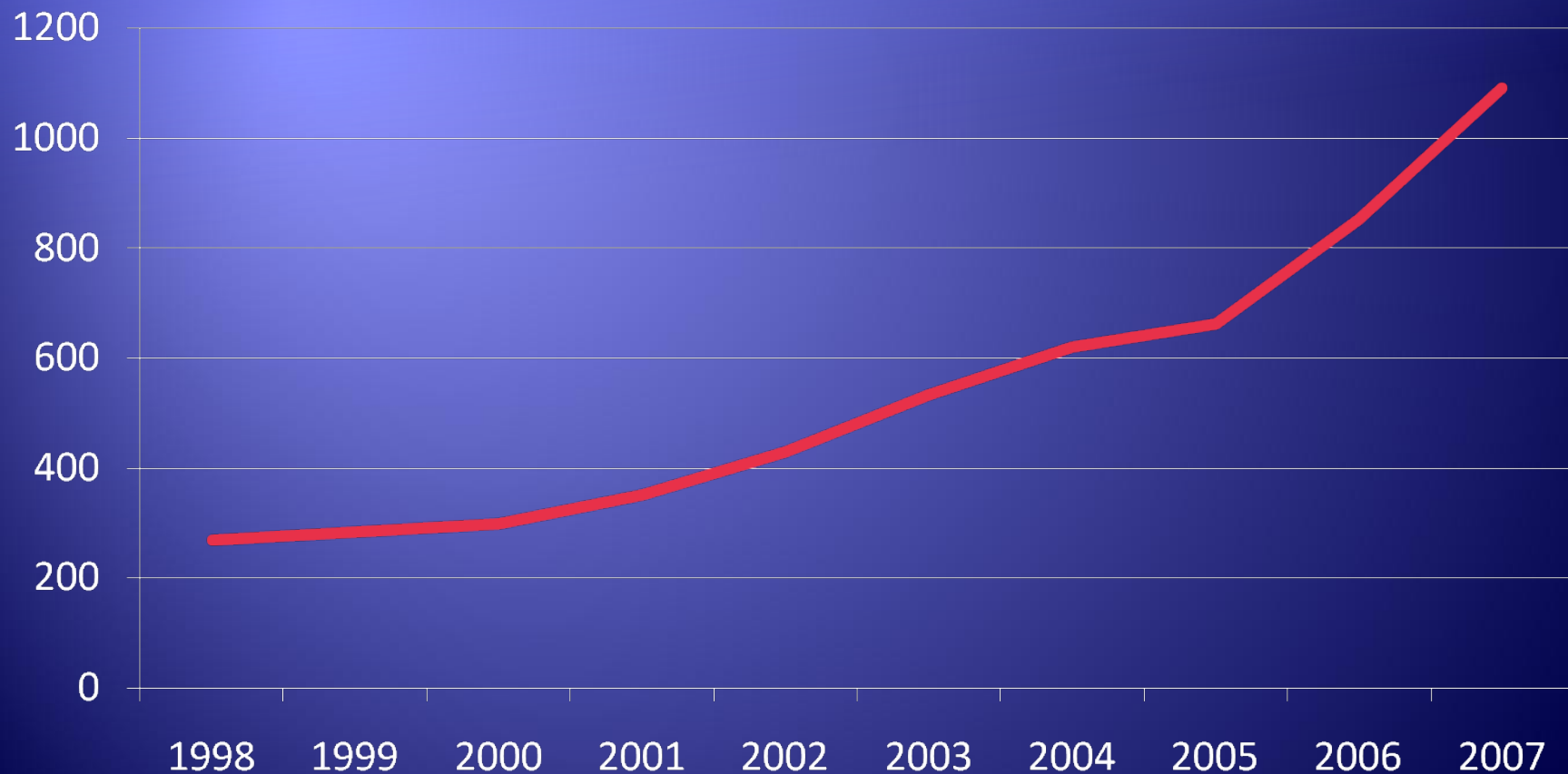
Kontrakty celkem v miliardách USD

Objem derivátů vs. světový HDP

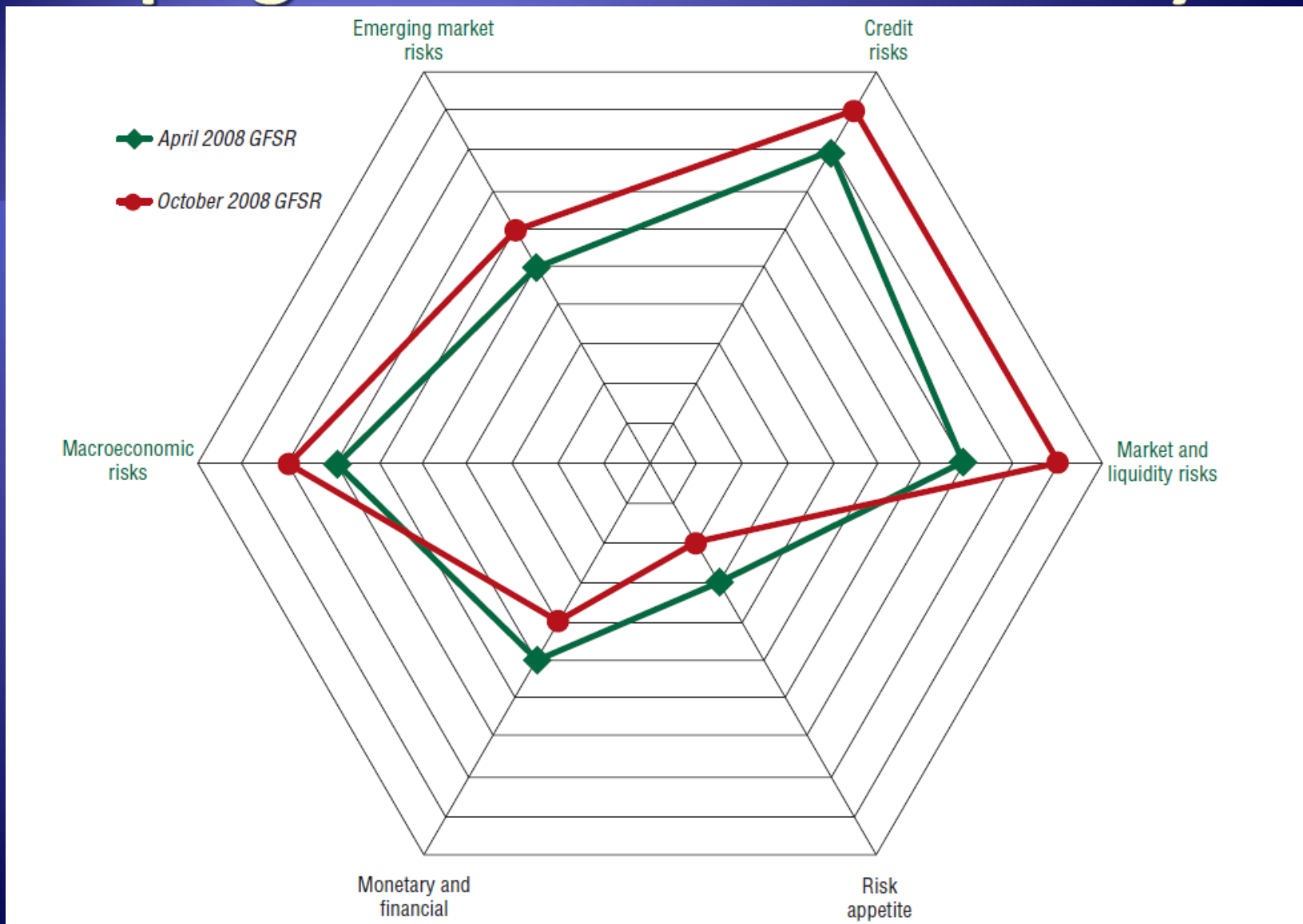
Notional Value OTC Derivátů v % světového HDP

HDP v daném roce = 100

Zdroj dat: BIS (deriváty – hodnota na konci období), IMF WEO (světový HDP)

Mapa globální finanční stability

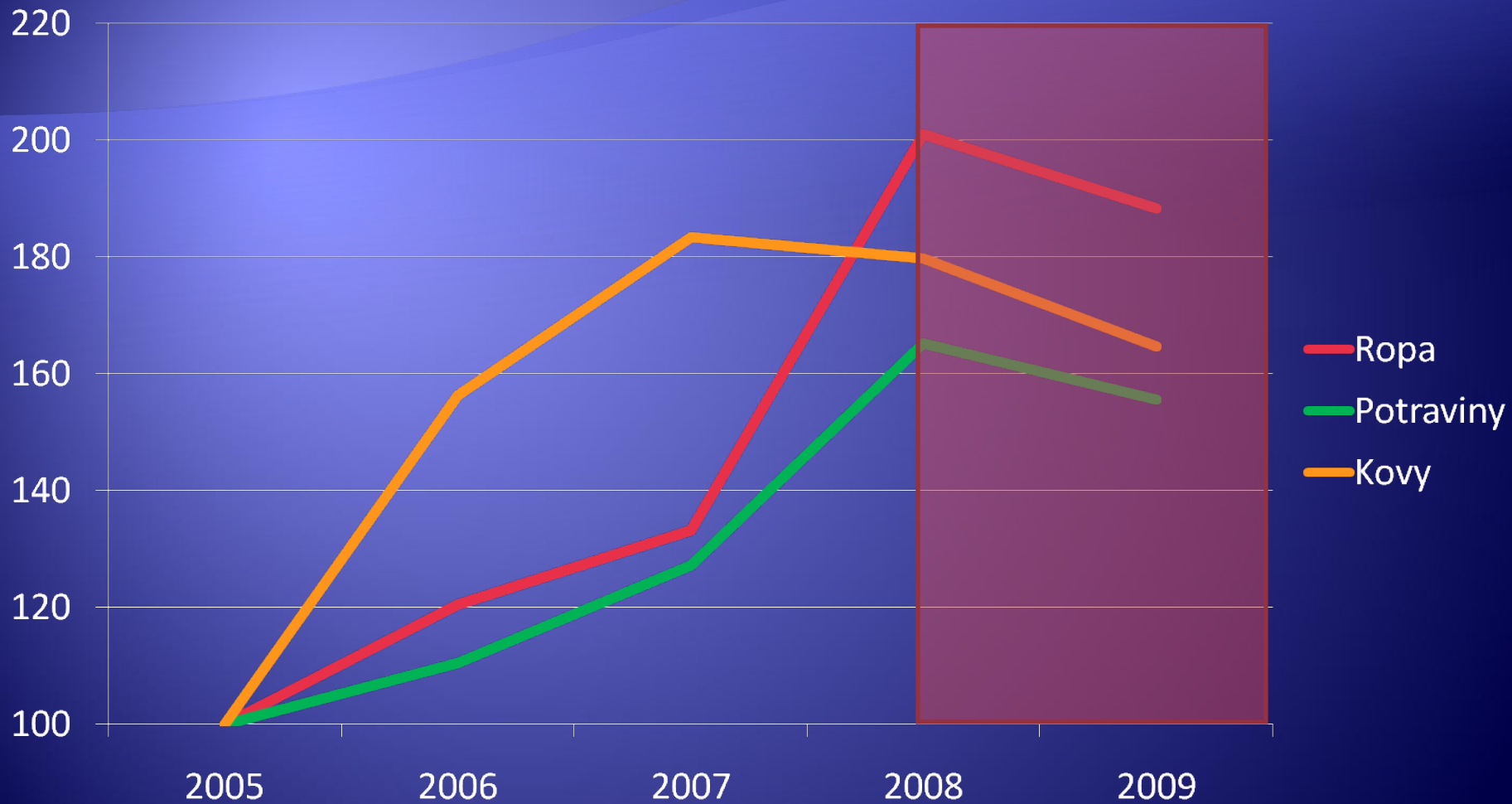

Zdroj: IMF: Global Financial Stability Report, October 2008

Pozice blíže středu znamená menší riziko, tužší monetární a finanční podmínky, nebo sníženou ochotu k riziku

Vývoj cen komodit (1)

Index, 2005 = 100

Očekávané dopady recese

♦ USA

- ♦ Recese hlubší a s horšími bezprostředními dopady na život obyvatel, avšak kratší a s dynamičtější nástupem ekonomického zotavení

♦ Evropa

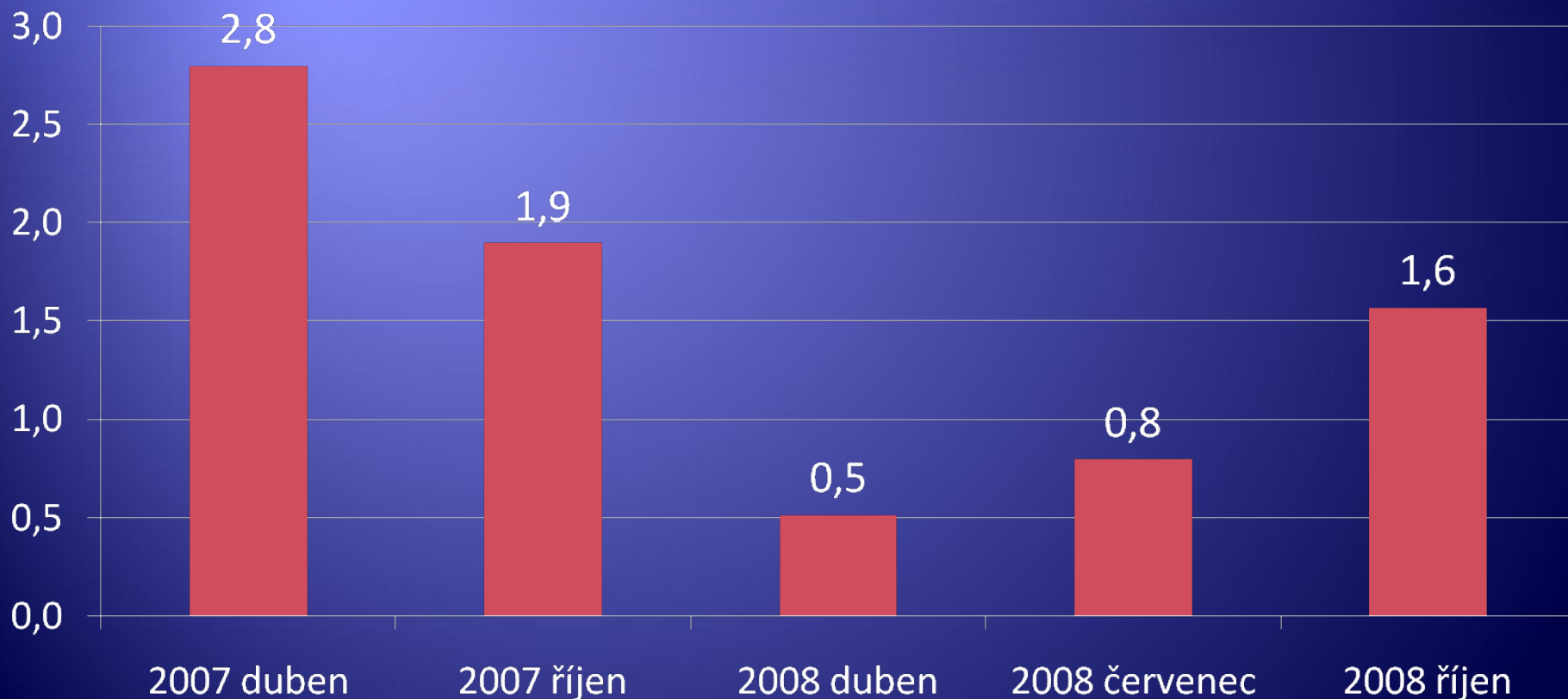
- ♦ Recese méně hluboká (v některých zemích možná dojde i jen k výraznějšímu zpomalení), ale zotavení bude nastupovat výrazně pomaleji

♦ Hlavní příčina těchto rozdílů:

- ♦ flexibilita (zejména flexibilita trhů práce)

Vývoj predikcí vývoje US ekonomiky v roce 2008

Predikovaný reálný růst v roce 2008

A co Evropa a Asie?

♦ Evropa

- ♦ Staré členské země – zpomalení a recese
- ♦ Některé země mají vlastní obdobné problémy
 - ♦ V. Británie – banka Northern Rock znárodněna v únoru 2008, problémy HBOS
 - ♦ Španělsko – také přehřátý realitní trh, ale jiná struktura financování

♦ Asie

- ♦ Čína
 - ♦ Stále vykazuje rychlý ekonomický růst, ale současně má řadu vlastních problémů
 - ♦ V posledních dvou letech prudký růst cen nemovitostí (i více než 100% za 2 roky)
 - ♦ Nejistotu zvyšuje i nespolehlivost oficiálních statistik o realitních trzích
- ♦ Japonsko
 - ♦ Přestože se vyhnulo přímým problémům s hypotékami, došlo k poklesu HDP
 - ♦ Lepší situace v zadluženosti domácností než v USA

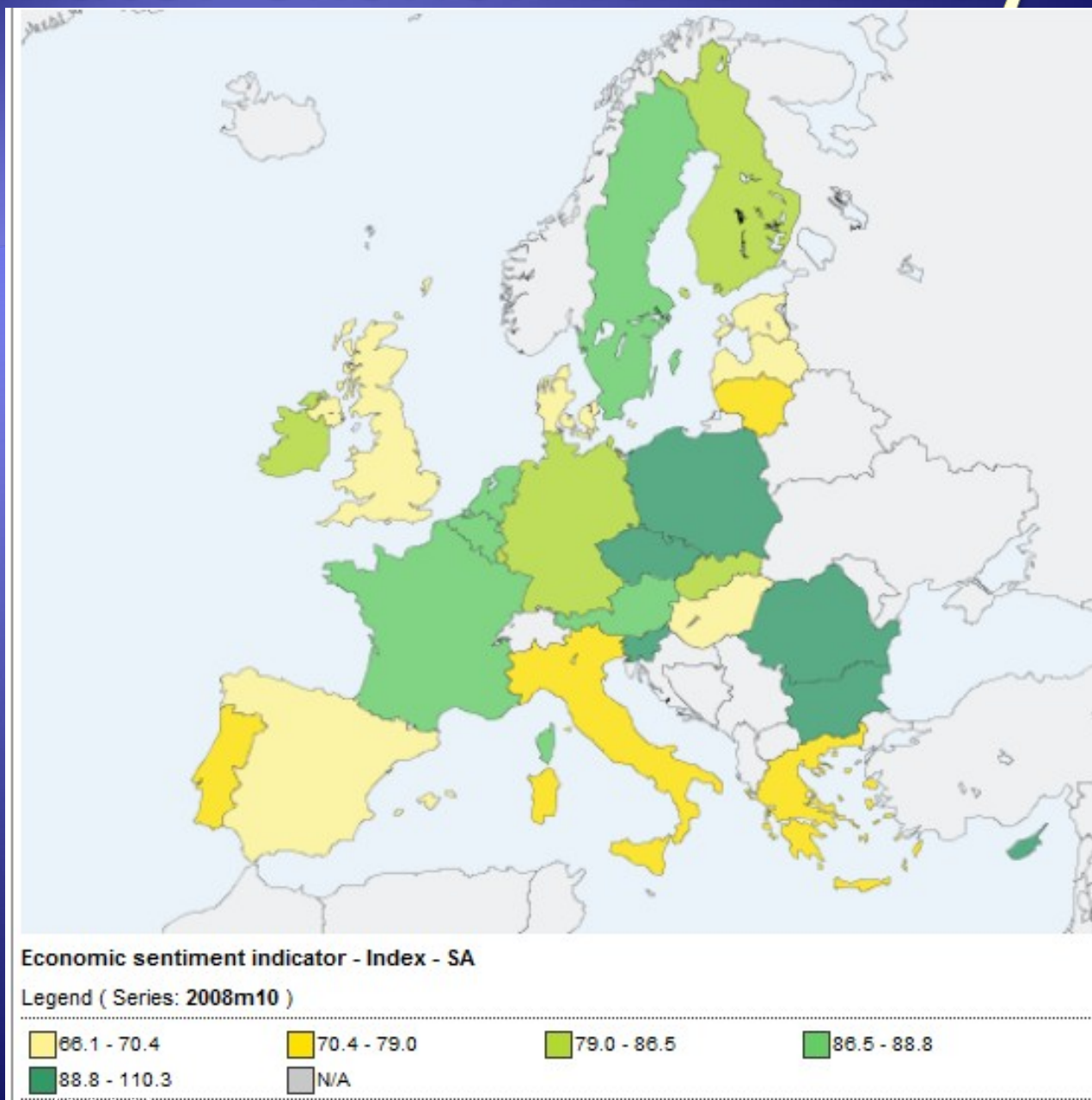
Česká situace

- ♦ Domácí instituce nebyly členy těch finančních skupin, které zatím byly zasaženy nejvíce
 - ♦ I když některé z nich také zažily negativní publicitu a žádají o veřejnou pomoc
- ♦ Malá přímá expozice vůči vysoce rizikovým aktivům
 - ♦ Místní pobočky se zaměřují především na retail
 - ♦ Expanze půjček financována hlavně primárními deposity, marginální vliv sekuritizace půjček
 - ♦ Striktnější úvěrové standardy a podmínky poskytování půjček
 - ♦ Nízký podíl nesplácených úvěrů

Dopady krize na ČR

- ◆ Spíše nepřímé, ale přesto citelné
 - ◆ Problémy exportérů
 - ◆ Pokles poptávky + vliv silné koruny z první poloviny roku 2008
 - ◆ Cestovní ruch
 - ◆ silná koruna
 - ◆ omezení spotřebních výdajů ve zdrojových zemích
 - ◆ Bankovní sektor
 - ◆ Opatrnost v poskytování úvěru
 - ◆ Patrně dojde i k omezení přílivu zahraničních investic
 - ◆ Nižší příliv kvůli problémům investorů na domácích trzích
 - ◆ Obavy z nestability a další apreciacie koruny
 - ◆ Případný vliv negativní reputace tranzitivních ekonomik kvůli problémům Maďarska a Lotyšska
 - ◆ Krize byla vnímána spíše jako vzdálená hrozba a problémy ostatních

Indikátor ekonomické nálady v EU

Silné a slabé stránky české ekonomiky (v kontextu finanční krize)

- ◆ Problémové faktory
 - ◆ Silná role exportu
 - ◆ Extrémní posílení české koruny v první polovině roku 2008, zejména vůči dolarovým oblastem
- ◆ Výhody
 - ◆ Obyvatelstvo méně přímo investuje do cenných papírů
 - ◆ Nízká zadluženost státu i obyvatelstva
 - ◆ Zkušenosti s problémy bankovního sektoru, slušný stav bilancí hlavních bank

Závěrečné shrnutí

- ◆ Ekonomická situace – co máme očekávat dále?
- ◆ Euro – výhoda či další komplikace?
- ◆ Úroková politika?